

وحید محمودی کارشناس اقتصادی:

۶۰ درصد بودجه دچار ناترازی است

کشورهای دنیا، به جز چند کشور، توانسته‌اند مسئله تورم را حل کنند، من اعتقاد دارم باید به لحاظ تحلیلی و کارشناسی بر روی این مسئله کار کنیم که آیا دولت‌ها واقعاً نمی‌توانند تورم را کنترل کنند؟ من تردید دارم و فکر می‌کنم دولت‌ها نمی‌خواهند تورم را کنترل کنند چون کار سختی نیست، کمی هزینه و جسارت می‌خواهد. اگر در بودجه بازمهندسی صورت بگیرد کنترل تورم شدنی است منتها به یک رئیس جمهور شجاع نیاز داریم که بخواهد این مهندسی را انجام دهد و بخش عمده‌ای از ردیف‌های غیرتوسعه‌ای و غیرمقبول را حذف کند و این بار سنگین را از بودجه بردارد. نامزدهای ریاست‌جمهوری اینگونه می‌گفتند که چگونه تورم را کنترل کنیم و بر روی کسری بودجه افزایش درآمد‌ها مانور می‌دهند، در حالی که هیچ‌کس از کاهش هزینه‌ها گفت و اینکه هزینه‌های کشور بالا است و هزینه‌های نامتعارف و ردیف‌های نجومی در بودجه وجود دارد که باید حذف شوند. بنابراین تا مادامی که این اراده در حکمرانی به وجود نیاید و ناترازی بودجه و نظام بانکی حل نشود، کاری از پیش نمی‌بریم.

یعنی اگر انضباط مالی داشته باشیم با وجود تحریم‌ها نیز امکان بهبود این شاخص وجود دارد؟

صد درصد، ناترازی‌هایی که در بودجه داریم و آن را تا ۶۰۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی می‌کنند و بی‌انضباطی‌هایی که در شبکه بانکی وجود دارد، که ۶۰ درصد بودجه را در بر گرفته هیچ ربطی به تحریم‌ها ندارد و تنها یک اراده قاطع می‌خواهد تا این تصمیم را اجرایی کند. باشننه آشیل دولت تورم است که شاخص فلاکت را بالا برده است و واقعاً هم تورم یک پدیده فلاکت‌باری است و البته کنترل تورم نباید منجر به رکود شود. ما در شرایط بد اقتصادی و تورم رکودی هستیم و گاهی سیاست‌گذاری بانک مرکزی برای کنترل نقدینگی، رکود به وجود می‌آورد که ما اینک شاهد هستیم در سال گذشته حدود یک‌پنجم تسهیلات شبکه بانکی به سازمان تامین اجتماعی داده شده است تا بتواند مستمری بازنشستگان را بپردازد، که هیچ‌اثر مستقیمی بر روی اشتغال که از عناصر شاخص فلاکت است نخواهد داشت. یا دولت بخش عمده‌ای از منابع بانکی را برای تامین کسری بودجه خود استفاده می‌کند که هیچ کارکرد واقعی در اقتصاد ندارد و اشتغال واقعی ایجاد نمی‌کند، در نتیجه منابعی به بخش خصوصی که می‌تواند اشتغال ایجاد کند داده نمی‌شود. وقتی اشتغال در بخش واقعی ایجاد نمی‌شود نرخ پشتیبانی صندوق‌ها بدتر می‌شود و اوضاع را بدتر و بدتر می‌کنند و در نتیجه وابستگی به دولت و کسری بودجه بیشتر می‌شود و باز دچار تورم فراینده می‌شویم. ما دچار یک چرخه معیوب هستیم که اثر خود را هم بر تشدید تورم می‌گذارد و هم بر روی تشدید نرخ بیکاری؛ به همین خاطر است که شاخص فلاکت به این وضعیت رسیده و رفاه و معیشت مردم را فلک‌ت‌زده کرده است.

ضمن اینکه شاخص نرخ بیکاری در دوره احمدی‌نژاد تعریف متفاوتی شد که منجر به کاهش نرخ به صورت صوری شد...

در این شرایط، به داده‌های رسمی دولت‌ها نمی‌توان اعتماد کرد، این ایراد به همه دولت‌های احمدی‌نژاد، روحانی و رئیسی وجود دارد، از زمانی که احمدی‌نژاد تعریف کار را عوض کرد، یک مسئول مدعی شده که ۸۵۰ هزار شغل ایجاد کرده که اگر راستی آزمایشی شود باید پرسید که این تعداد شاغل در کجا بیمه شده‌اند؟ وقتی به آمار بیمه‌های تامین اجتماعی و صندوق‌های دیگر نگاه می‌کنیم می‌بینیم که نصف این عدد هم نیست. پس این آمارها یا غیرواقعی هستند یا در بخش‌های رسمی ایجاد شده‌اند که منجر به بدتر و زمین‌گیر شدن اقتصاد می‌شود. یا تورم ۳۶۵ کالا را محاسبه می‌کنند و یک عددی را اعلام می‌کنند در حالی که وقتی تورم کالاهای اساسی را نگاه می‌کنیم می‌بینیم که تورم به ۸۰ درصد هم می‌رسد.

وحید محمودی به عنوان کارشناس اقتصادی در زمینه فقر معتقد است نباید به داده‌های رسمی دولت در خصوص شاخص فلاکت اعتماد کرد چراکه دولت‌ها تعاریف خاص خود را در خصوص بیکاری در نظر می‌گیرند. او در گفت‌وگو با «هم‌میهن» گفته تا وقتی اراده در حکمرانی به وجود نیاید و ناترازی بودجه و نظام بانکی حل نشود، کاری پیش نمی‌رود. این پژوهشگر حوزه فقر توضیح داد: «من اعتقاد دارم باید به لحاظ تحلیلی و کارشناسی بر روی این مسئله کار کنیم که آیا دولت‌ها واقعاً نمی‌توانند تورم را کنترل کنند؟ من تردید دارم و فکر می‌کنم دولت‌ها نمی‌خواهند تورم را کنترل کنند چون کار سختی نیست، کمی هزینه و جسارت می‌خواهد. اگر در بودجه بازمهندسی صورت بگیرد کنترل تورم شدنی است منتها به یک رئیس جمهور شجاع نیاز داریم.»

راهکارهای دولت جدید برای بهبود شاخص فلاکت چه می‌تواند باشد؟

شاخص فلاکت معیاری برای سنجش تغییرات رفاهی مردم است و اینکه وضعیت افراد چگونه تغییر پیدا کرده است. شاخص فلاکت حاصل جمع نرخ بیکاری و تورم است که در کنار شاخص‌هایی مانند نرخ فقر، نرخ رشد اقتصادی، تغییرات نرخ ارز و دیگر شاخص‌های کلان، توفیق و یا عدم توفیق یک دولت را نشان می‌دهد. حدود پانجاه سال است که کشور دچار ابرتورم است که مزمن شده است. از اوایل دهه پنجاه که قیمت نفت بالا رفت همیشه با تورم بالا مواجه بوده‌ایم، بعد از انقلاب این روند باز هم افزایشی شد. در دوره مرحوم آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی که سیاست تعدیل اجرایی شد تورم به ۵۰ درصد رسید و باز کاهش پیدا کرد و در دولت آقای احمدی‌نژاد دوباره به ۵۰ درصد برگشت. دولت اول آقای حسن روحانی نیز به خاطر برجام و امید به آینده و همچنین کاهش انتظارات تورمی، عملکرد موفقی داشت اما در دولت تورم رئیسی دوباره شاهد افزایش تورم بودیم و دوباره به ۵۰ درصد رسید. اگر این روند را نگاه کنیم به این نتیجه می‌رسیم که این مقدار تورم قابل ملاحظه است. همچنین نرخ بیکاری در فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بالا است و عملاً با یک روند فراینده شاخص فلاکت مواجه هستیم. این شاخص‌ها به‌هر حال بر روی یکدیگر تاثیر می‌گذارند، یعنی اگر در کنترل نرخ ارز ناتوان باشیم با نرخ تورم یک دایره شومی را تشکیل می‌دهند. به صورت ساده مابه‌التفاوت نرخ تورم داخل با تورم آمریکا را باید در نظر گرفت، اگر تورم آمریکا ۳ درصد و تورم در ایران ۴۵ درصد باشد باید تورم و به عبارتی کاهش ارزش پول به میزان ۴۲ درصد داشته باشیم تا نرخ ارز واقعی به دست بیاید. وقتی در کشور کسری بودجه و ناترازی بانک‌ها را داریم، باعث افزایش نرخ ارز می‌شود و چون اقتصاد ایران به نرخ ارز اینرسی پیدا کرده، کالاهای تجاری و غیرتجاری از این افزایش نرخ ارز تاثیر خواهند گرفت در نتیجه قیمت کالاهای و خدمات افزایش پیدا می‌کند و شاهد تورم جدید خواهیم بود که باز بر روی نرخ ارز فشار می‌آورد که هم‌اکنون با چنین وضعیتی مواجه هستیم. سرمایه‌گذاری و تامین مالی ما ضعیف است، هم‌اکنون حدود ۴۰۰ میلیارد دلار ناترازی برای برون‌رفت از وضعیت فعلی اقتصادمان نیاز داریم اما اگر توان شبکه‌های بانکی و بازار پول و بازار سرمایه جمع شوند حتی نمی‌توانند ۴۰ میلیارد دلار تامین مالی داشته باشند. همه اینها باعث می‌شود که عرضه نتواند پاسخگوی تقاضا باشد و این شکاف بیشتر و بیشتر می‌شود و در نتیجه تورم به‌عنوان یک پدیده ادامه پیدا می‌کند. واقعیت امر این است که به قول معروف واکسن تورم کشف شده و نسخه آن مشخص و معین است و همه

به انتظار رفع تحریم‌ها و مسائل دیگر باشیم.

اگر فرض بگیریم که تحریم‌های خارجی فعلاً ادامه پیدا می‌کند، چگونه دولت جدید می‌تواند سطح رفاه مردم را افزایش دهد؟

من اعتقاد دارم با انتخاب آقای مسعود پزشکیان بخش زیادی از تحریم‌ها «لقی» خواهد شد و انتخاب ایشان پیامی برای دنیا است که قرار است تنش‌ها کاهش یابد. در سال ۱۳۹۲ وقتی تعامل با دنیا شروع شد، دو سال طول کشید تا برجام نهایی شود اما آیا در همان دو سال که برجام نبود شاخص‌ها تغییر پیدا نکرد؟ از سال ۱۳۹۱ تا نیمه سال ۱۳۹۲، شاخص‌ها یک رفتار داشت و از نیمه دوم سال ۱۳۹۲ تا آغاز اجرا شدن برجام، خلاف مسیر قبل را طی کرد پس انتخاب آقای پزشکیان اعلام یک پیام هم به داخل و هم به خارج است.

آقای پزشکیان در مناظره‌ها اعلام کرد که می‌خواهد برنامه هفتم توسعه را اجرایی کند. فکر می‌کنید این برنامه می‌تواند سطح رفاه جامعه را تامین کند؟

برنامه هفتم توسعه اهداف بسیار مطلوبی دارد، یک نمونه آن رشد

نسبت هزینه‌ها به درصد ثروتمندترین به ۱۰ درصد فقیرترین جمعیت در کل کشور (منبع: مرکز آمار)	سال	درصد	سال	درصد
۱۳۶۳	۱۳۸۱	۱۶/۵۹	۱۶/۵۵	۱۶/۵۵
۱۳۶۴	۱۳۸۲	۱۶/۳۹	۱۶/۶۳	۱۶/۶۳
۱۳۶۵	۱۳۸۳	۱۶/۶۸	۱۶/۲۱	۱۶/۲۱
۱۳۶۶	۱۳۸۴	۱۶/۵۰	۱۶/۴۶	۱۶/۴۶
۱۳۶۷	۱۳۸۵	۱۵/۳۱	۱۷/۴۰	۱۷/۴۰
۱۳۶۸	۱۳۸۶	۱۶/۲۴	۱۷/۵۹	۱۷/۵۹
۱۳۶۹	۱۳۸۷	۱۷/۵۱	۱۵/۷۹	۱۵/۷۹
۱۳۷۰	۱۳۸۸	۱۹/۲۰	۱۵/۹۷	۱۵/۹۷
۱۳۷۱	۱۳۸۹	۱۷/۸۷	۱۴/۷۱	۱۴/۷۱
۱۳۷۲	۱۳۹۰	۱۸/۵۷	۱۱/۰۹	۱۱/۰۹
۱۳۷۳	۱۳۹۱	۱۶/۴۷	۱۰/۷۹	۱۰/۷۹
۱۳۷۴	۱۳۹۲	۱۶/۴۷	۱۰/۶۸	۱۰/۶۸
۱۳۷۵	۱۳۹۳	۱۷/۲۰	۱۲/۳۳	۱۲/۳۳
۱۳۷۶	۱۳۹۴	۱۶/۸۰	۱۲/۶۵	۱۲/۶۵
۱۳۷۷	۱۳۹۵	۱۷/۱۴	۱۲/۹۹	۱۲/۹۹
۱۳۷۸	۱۳۹۶	۱۶/۶۸	۱۳/۶۵	۱۳/۶۵
۱۳۷۹	۱۳۹۷	۱۷/۵۰	۱۴/۴۵	۱۴/۴۵
۱۳۸۰	۱۳۹۸	۱۶/۴۳	۱۳/۶۹	۱۳/۶۹

نرخ بیکاری، تورم و فلاکت در هفت دولت گذشته	سال	نرخ بیکاری	تورم	نرخ فلاکت
۱۳۷۶	۱۳۸۱	۱۳/۱	۱۷/۳	۳۰/۴
۱۳۷۷	۱۳۸۲	۱۲/۵	۱۸/۱	۳۰/۶
۱۳۷۸	۱۳۸۳	۱۳/۵	۲۰/۱	۳۳/۶
۱۳۷۹	۱۳۸۴	۱۴/۳	۱۲/۶	۲۶/۹
۱۳۸۰	۱۳۸۵	۱۴/۲	۱۱/۴	۲۵/۶
۱۳۸۱	۱۳۸۶	۱۲/۸	۱۵/۸	۲۸/۶
۱۳۸۲	۱۳۸۷	۱۱/۸	۱۵/۶	۲۷/۴
۱۳۸۳	۱۳۸۸	۱۰/۳	۱۵/۲	۲۵/۵
۱۳۸۴	۱۳۸۹	۱۱/۵	۱۰/۴	۲۱/۹
۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۱/۳	۱۱/۹	۲۳/۲
۱۳۸۶	۱۳۹۱	۱۰/۵	۱۸/۴	۲۸/۹
۱۳۸۷	۱۳۹۲	۱۰/۴	۲۵/۴	۳۵/۸
۱۳۸۸	۱۳۹۳	۱۱/۹	۱۰/۸	۲۲/۷
۱۳۸۹	۱۳۹۴	۱۳/۵	۱۲/۴	۲۵/۹
۱۳۹۰	۱۳۹۵	۱۲/۳	۲۱/۵	۳۳/۸
۱۳۹۱	۱۳۹۶	۱۲/۱	۳۰/۵	۴۲/۶
۱۳۹۲	۱۳۹۷	۱۰/۴	۳۴/۷	۴۵/۱
۱۳۹۳	۱۳۹۸	۱۰/۶	۱۵/۶	۲۶/۲
۱۳۹۴	۱۳۹۹	۱۱	۱۱/۹	۲۲/۹
۱۳۹۵	۱۴۰۰	۱۲/۴	۹	۲۱/۴
۱۳۹۶	۱۴۰۱	۱۲/۱	۹/۶	۲۱/۷
۱۳۹۷	۱۴۰۲	۱۲	۳۱/۲	۴۳/۲
۱۳۹۸	۱۴۰۳	۱۰/۶	۴۱/۲	۵۱/۸
۱۳۹۹	۱۴۰۴	۹/۶	۴۷/۱	۵۶/۷
۱۴۰۰	۱۴۰۵	۹/۲	۴۶/۲	۵۵/۴
۱۴۰۱	۱۴۰۶	۹/۷	۴۶/۵	۵۶/۲
۱۴۰۲	۱۴۰۷	۸/۶	۴۰/۷	۴۹/۳

گذاشته تا بتوانند هزینه مسکن خود را تامین کنند. درست است که شاخص فلاکت جمع نرخ تورم و نرخ بیکاری است اما وقتی این شاخص افزایش پیدا می‌کند عوارض آن را به راحتی در عدم تامین مسکن، بهداشت و خوراک می‌توانیم مشاهده کنیم.

رئیس‌جمهور جدید ایران باید چه برنامه‌هایی برای بهبود شاخص فلاکت داشته باشد؟

در سال ۱۳۹۲ که حسن روحانی به‌عنوان رئیس‌جمهور انتخاب شد، در همان دو سال که برجامی وجود نداشت اما شاخص‌ها مخصوصاً شاخص نرخ تورم به شدت کاهش پیدا کرد. چون دیدگاه آنها رفع تنش‌ها و تعامل و مذاکره با دنیا بود، اما وقتی در مرداد سال ۱۴۰۰ دولت سیزدهم مستقر شد نه‌تنها شاهد بهبود شاخص‌ها نبودیم بلکه چندین تحریم نیز به کشور اضافه شد. در این مدت مردم ایران هر دو دیدگاه را تجربه کردند، اگر باز هم از فردا دیدگاه تعامل با دنیا را پیش بگیریم طبیعی است که می‌توانیم بار دیگر تجربه سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ را تکرار کنیم اما اگر بخواهیم دیدگاه دولت سیزدهم ادامه پیدا کند باید همچنان

کاهش جمعیت دامی

سیاست‌گذاری نادرست وزارت جهاد کشاورزی در تخصیص نهاده برای شمار قابل توجه دامداران کوچک به کاهش جمعیت دامی کشور انجامید و جبران این زیان تا نسه سال زمان می‌برد. احمد سلحشور، عضو هیئت‌مدیره انجمن صنایع خوراک دام، طیور و آبزیان ایران در گفت‌وگو با ایلنا گفت: در سال‌های گذشته جمعیت دام مولد به دلیل سیاست‌های اشتباه وزارت جهاد کشاورزی به‌طور چشمگیری کاهش یافت، در واقع پس از ایجاد سامانه بازارگاه برای دامداران کوچک که تعداد آنها هم در کشور بسیار زیاد است، سهمیه نهاده در نظر گرفته نشد و با سهمیه‌ای که اختصاص گرفت به اندازه‌ای کم بود که تنها برای حداکثر ۱۰ روز کفایت می‌کرد و دامداران مجبور بودند خوراک را از بازار سیاه تهیه کنند؛ اتفاقی که سبب شد این دامدارها دست به کشتار دام بزنند. البته در سال جاری به این دلیل که قیمت خوراک دام آزاد و یارانه‌ای با وفور خوراک به هم نزدیک شده این مشکل از بین رفته است.

کارت‌های بازرگانی تعلیق نمی‌شود

تعلیق کارت‌های بازرگانی به دلیل عدم ایفای حداقل ۶۰ درصد تعهدات ارزی، متوقف شده و صادرکننده صرفاً در بخش صادرات کالا اجازه فعالیت نخواهد داشت. به گزارش ایلنا، کنفدراسیون صادرات ایران با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کرد که براساس تصمیم جدید سازمان توسعه تجارت، تعلیق کارت‌های بازرگانی، به دلیل عدم ایفای حداقل ۶۰ درصد تعهدات ارزی، متوقف شده و صادرکننده صرفاً در بخش صادرات کالا اجازه فعالیت نخواهد داشت؛ بلکه می‌توانند برای رفع تعهد ارزی از محل واردات اقدام کنند. لازم به ذکر است: پیش از این در صورت عدم ایفای تعهدات ارزی کمتر از ۶۰ درصد، کارت بازرگانی تعلیق می‌شد و امکان واردات و صادرات وجود نداشت. دارندگان تعهدات ایفا نشده بیش از ۶۰ درصد، اجازه صادرات نداشته و سپس پس از رفع تعهد ارزی مجدد قادر به انجام صادرات خواهند بود.

برنج محرم تامین است

کمبودی در عرضه برنج مورد نیاز ایام محرم نداریم. به گزارش خبرنگار این، مسیح کشاورز دبیر انجمن تولیدکنندگان و تامین‌کنندگان برنج گفت: براساس پیشنهاد ما به دولت از ابتدای سال تا قبل از دوره ممنوعیت باید ۶۰۰ تا ۸۰۰ هزار تن برنج وارد کشور می‌شد تا دچار کمبود و گرانی در بازار به دلیل ایام خاص پیش رو نشویم، اما مسئولان با واردات این میزان موافقت نکردند. به گفته او، بنابر آمار در ۳ ماهه نخست امسال ۲۵۰ هزار تن برنج وارد کشور شده که نسبت به سال قبل حدود ۳۰ درصد و سال ۱۴۰۱ حدود ۵۰ درصد کاهش یافته است. کشاورز با بیان اینکه دولت مجوز ثبت سفارش و واردات ۲۰۰ هزار تن برنج تا قبل از دوره ممنوعیت را داده است، افزود: به‌رغم آنکه قرار بود تا ۱۵ خرداد مجوز ثبت سفارش واردات برنج داده شود، اما ۱۰ تیرماه مجوز داده شد که براین اساس تنها شرکت‌های بزرگ می‌توانند واردات را انجام دهند. دبیرانجمن تولیدکنندگان و تامین‌کنندگان برنج ادامه داد: از دولت تقاضا داریم که برنج‌هایی که تا ۳۱ تیرماه وارد کشور می‌شوند، اجازه ترخیص آن داده شود.